

บทที่ 3 วิธีการวิจัย

3.1 วิธีการวิจัย

เนื่องจากเป็นโครงการวิจัยเชิงพื้นที่ (area-based research project) จึงมีวิธีการดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน คือ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบชุมชนมีส่วนร่วม (participatory action research) และการออกแบบทดลอง (experiment design) ณ แปลงเพาะปลูกของเกษตรกร โดยมีวิธีการวิจัยในแต่ละหัวข้อ ดังนี้

โครงการย่อยที่ 1 การศึกษาศักยภาพการผลิตและการตลาดของพืชเดิมในท้องถิ่น มีวิธีการวิจัย ดังนี้

1.1 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลแหล่งผลิต ฤดูกาลผลิต ปริมาณการผลิตพลัมในและนอกพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สลอง รวมทั้งสำรวจข้อมูลความต้องการของผู้รับซื้อในตลาดขายส่ง ขายเป็นปลีก และโรงงานแปรรูป ได้แก่ พันธุ์ ปริมาณรับซื้อพลัม คุณภาพของพลัม ช่วงเวลาที่รับซื้อ ราคาเฉลี่ยทั้งฤดูกาล และแหล่งตลาด โดยใช้แบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการค้าในแต่ละระดับ

1.2 วิเคราะห์โอกาสทางการตลาดและการสร้างมูลค่าเพิ่มของพลัมในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สลอง โดยวิเคราะห์โอกาสและแนวทางการส่งเสริมการผลิตและการตลาดด้วยการใช้การวิเคราะห์ SWOT

1.3 ศึกษาแนวทางการปรับปรุงคุณภาพของพลัมให้ตรงกับความต้องการของตลาดที่ได้จากการสำรวจข้อมูล นำไปสู่การสร้างโอกาสทางการตลาดและการเพิ่มมูลค่าให้แก่พลัม ซึ่งเป็นพืชเดิมของท้องถิ่น โดยคำนึงถึงศักยภาพการผลิตและการยอมรับของชุมชน โดยแบ่งการทดสอบออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

- ก. การทดลองเปลี่ยนพันธุ์พลัมท้องถิ่น ให้เป็นพันธุ์ที่มีคุณภาพและสามารถนำมารับประทานสดได้ เพื่อเพิ่มมูลค่าและโอกาสทางการตลาด
- ข. การแปรรูปพลัมเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างทางเลือกใหม่แก่ผู้บริโภค

โครงการย่อยที่ 2 การศึกษาระบบการปลูกพืชที่มีผลตอบแทนต่อหน่วยการใช้พื้นที่สูง

การทดสอบพืชทางเลือกเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนที่เหมาะสมกับพื้นที่ โดยพิจารณาจากสภาพอากาศและภูมิประเทศที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช และการใช้ประโยชน์ที่ดินให้คุ้มค่าเพื่อสร้างรายได้แก่เกษตรกร โดยทดสอบปลูกพืชที่มีโอกาสทางการตลาดและการท่องเที่ยว มีวิธีการดำเนินการทดสอบดังนี้

2.1 รวบรวมข้อมูลการปลูกพืชและระบบเกษตรในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สลอง จากเอกสารทางวิชาการ นักพัฒนา และเกษตรกร

2.2 คัดเลือกชนิดพืชร่วมกับเกษตรกรและนักพัฒนา โดยแบ่งกลุ่มตามระดับความสูง ได้แก่ 1) พื้นที่สูงมากกว่า 1,000 เมตรขึ้นไป และ 2) พื้นที่สูง 800-1,000 เมตร ซึ่งมีหลักในการคัดเลือกพืชทางเลือก โดยคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ดังนี้

- ก. พืชทางเลือกที่เหมาะสมต่อสภาพพื้นที่เพาะปลูก
- ข. พืชที่ง่ายต่อการดูแลรักษา การขนส่ง และการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว
- ค. พืชที่ให้ผลผลิตช่วงฤดูหนาว เนื่องจากมีโอกาสทางการตลาดสูง
- ง. พืชทางเลือกที่มีความต้องการของตลาดทั้งภายในและภายนอกชุมชน

2.4 คัดเลือกและวางแผนการทดสอบการปลูกพืชทางเลือกร่วมกับเกษตรกร

2.5 สำรวจและวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตพืชปีที่ 1

2.6 ประเมินการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตพืชทางเลือกของเกษตรกร

โครงการย่อยที่ 3 การศึกษาแนวทางการจัดการทรัพยากรน้ำโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

3.1 การวิเคราะห์ศักยภาพของแหล่งน้ำในชุมชน โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ/หน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ การสอบถามผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการใช้น้ำ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสำรวจพื้นที่แหล่งน้ำในชุมชน ดังนี้

- ก. ข้อมูลลักษณะทางกายภาพของแหล่งน้ำ
- ข. คุณภาพน้ำ
- ค. การใช้ประโยชน์จากน้ำ
- ง. การบริหารจัดการน้ำของชุมชน
- จ. ประเมินการใช้น้ำของชุมชน
- ฉ. สภาพปัญหาและระดับความรุนแรง

3.2 วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของแหล่งน้ำ/การใช้น้ำ โดยประชุมร่วมกับชุมชนเพื่อระดมความคิดเห็นในการจัดการทรัพยากรน้ำในชุมชนจากการวิเคราะห์ SWOT

3.3 สรุปข้อคิดเห็นและแนวทางการจัดการทรัพยากรน้ำของชุมชน

3.2 สถานที่ดำเนินการวิจัย

โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สลอง อำเภอมะป๋าลหลวง จังหวัดเชียงราย

